

KATARZYNA TOMASZEWSKA

ORCID: 0000-0003-4024-0036

Uniwersytet Wrocławski

ZASADY PROCEDURALNE UDOSTĘPNIANIA (PRZEKAZYWANIA) INFORMACJI W CELU PONOWNEGO ICH WYKORZYSTYWANIA

Abstrakt: Postępowanie o udostępnienie informacji sektora publicznego w celu ponownego jej wykorzystywania, mimo nawiązywania do regulacji dostępowych i oparcia się na uregulowaniach ustawy o dostępie do informacji publicznej, rządzi się własnymi regułami. Większość z nich została wyodrębniona przez ustawodawcę i określona jako wzorce postępowania. Znaczna część tych zasad wykazuje podobieństwo do zasad dostępowych (zasad z uregulowań u.d.i.p.). Nierzadko jednak jest ono pozorne, albowiem sprowadza się wyłącznie do zastosowania przez ustawodawcę identycznej nomenklatury. Sam zaś sposób uregulowania, zawartość merytoryczna, a w szczególności ich interpretacja dają odmienne rezultaty niż analiza uregulowań u.d.i.p., determinujących zasady postępowania. Niniejsze opracowanie poświęcone jest klasyfikowaniu i omówieniu proceduralnych zasad postępowania w sprawie udostępnienia informacji w celu ponownego wykorzystywania.

Słowa kluczowe: zasady, ponowne wykorzystywanie, udostępnianie, informacja sektora publicznego

WPROWADZENIE

Zasada, reguła, czy wzorzec postępowania są tym „czymś”, co ma wyznaczać kierunek określonego (w założeniu — prawidłowego) działania wedle przyjętego uprzednio kryterium. Zasady mają porządkować zespół następujących po sobie czynności, tak aby dane działanie przyniosło optymalny rezultat. To one towarzyszą człowiekowi w życiu codziennym, sprawiając że jest ono zorganizowane, usuwając niepotrzebny chaos, eliminując jednostkowe roztargnienie i niedbałość. Można wyróżnić rozmaite zasady: moralne, etyczne, religijne, obyczajowe oraz prawne. Te ostatnie stwarzają możliwość wyjaśnienia w naukach prawnych tych norm, od których zależy treść obowiązującego prawa¹. Są to ogólne wytyczne

¹ Ł. Błaszczak, [w:] *Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2013, s. 57.

ukształtowane z myślą o osiągnięciu określonego celu w takich warunkach, jakie występują w danej sprawie, w danym miejscu i w danym czasie². Pośród niniejszych dominujące znaczenie poosiadają zasady procesowe odnoszące się do poszczególnych postępowań prawnych. Stanowią one zbiór norm prawnych o podstawowym znaczeniu, określają zasadnicze i przeważające cechy danego postępowania, zawierają określoną wartość ideologiczną, zespalają całość uregulowań prawnych w określony system³.

Taki charakter mają również zasady rządzące hybrydowymi postępowaniami administracyjnymi⁴. Chodzi w tym wypadku o postępowanie regulowane ustawą z dnia 6 września 2001 roku o dostępie do informacji publicznej (dalej jako u.d.i.p.)⁵ oraz o postępowanie w sprawie udzielenia informacji sektora publicznego w celu jej ponownego wykorzystywania, o których mowa w treści ustawy z dnia 11 sierpnia 2021 roku o otwartych danych i ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (dalej u.o.d.p.w.i.s.p.)⁶. Dość powszechnie używane jest sformułowanie, w świetle którego postępowanie o udzielenie informacji publicznej jest quasi-postępowaniem administracyjnym, do którego mają zastosowanie uregulowania ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego⁷ (dalej zw. k.p.a.), ale dopiero od momentu wydania decyzji administracyjnej. Jak podkreślił Naczelny Sąd Administracyjny: „Postępowanie w sprawie udostępnienia informacji publicznej jest postępowaniem odformalizowanym i uproszczonym, w którym przepisy kodeksu postępowania administracyjnego znajdują zastosowanie dopiero na etapie wydania decyzji w trybie art. 16 u.d.i.p.”⁸ Taka charakterystyka procedury implikuje konieczność posiadania własnych, prawnie ukształtowanych reguł determinujących prawidłowy przebieg czynności związanych z udostępnianiem informacji z urzędu lub

² *Ibidem*.

³ A. Murzynowski, *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994, s. 92.

⁴ Zob. więcej: M. Jaśkowska, *Postępowanie w sprawie dostępu do informacji publicznej na wniosek jako rodzaj procedury hybrydowej*, [w:] *Prawo administracyjne wobec współczesnych wyzwań. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Markowi Wierzbowskiemu*, red. J. Jagielski, D. Kijowski, M. Grzywacz, Warszawa 2018, s. 219 n., G. Sibiga, *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego 2017. Akty prawne i ich omówienie*, Wrocław 2017, s. 27, A. Piskorz-Ryń, *Hybrydowy charakter prawa do ponownego wykorzystywania — wybrane zagadnienia*, „Samorząd Terytorialny” 2017, nr 1–2, s. 83–89.

⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 2176 ze zm.

⁶ Dz.U. z 2021 r. poz. 1641. Upřednio były to regulacje ustawy z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1446); zob. też Dyrektywa 2003/98/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.Ur. UE L 345 z 31.12.2003 r., s. 701–707) oraz Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1024 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego (Dz.Ur. UE L 172 z 26.06.2019 r., s. 56–83).

⁷ Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.

⁸ Uchwała NSA z dnia 19 grudnia 2013 r., I OPS 7/13, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/F4DAFD2E94>, (dostęp: 11.02.2022).

na wnioski. Podobnym twierdzeniem można się posłużyć względem procedury związanej z udostępnianiem (przekazywaniem) informacji sektora publicznego (dalej jako ISP). Ogół uregulowań u.o.d.p.w.i.s.p. uwidacznia występowanie tego rodzaju zasad, co więcej — ustawodawca czyni to w sposób bardziej naoczny niż ma to miejsce na gruncie u.d.i.p.⁹ Rodział drugi regulacji nosi tytuł *Zasady udostępniania i przekazywania informacji w celu ponownego wykorzystywania*. Warto jednak podkreślić, że mimo wyodrębnienia, wspomniana sekcja nie zawiera wszystkich wzorców postępowania, które są możliwe do odnalezienia w przedmiotowej procedurze. Podobnie jak na gruncie u.d.i.p., szereg zasad dotyczących udostępniania informacji w celu ponownego wykorzystywania (determinujących przede wszystkim aspekt podmiotowy oraz przedmiotowy) został umiejscowiony w początkowej części ustawodawstwa i jest wyprowadzany w drodze interpretacji z zawartości przepisów ogólnych. Nie bez znaczenia w tym zakresie pozostają również uregulowania odnoszące się do opłat tytułem udostępnienia informacji oraz warunków ponownego wykorzystywania ISP.

Zasadniczym celem niniejszego opracowania jest wewnętrzne sklasyfikowanie reguł postępowania oraz zinterpretowanie tych, które mają charakter ściśle proceduralny¹⁰. Ze względu na to, że u.o.d.p.w.i.s.p. w szczególności sposób nawiązuje do uregulowań u.d.i.p., oraz biorąc pod uwagę wzajemne podobieństwo niektórych ich jednostek redakcyjnych, przedmiotem szczegółowego badania i szerszej interpretacji zostaną poddane te regulacje, które kształtują zupełnie nowe (nieznane na gruncie u.d.i.p.) zasady postępowania, oraz takie, które występują na płaszczyźnie u.d.i.p., ale ich interpretacja w świetle u.o.d.p.w.i.s.p. jest zupełnie odmienna. Prowadzona analiza będzie zawierała liczne odesłania i odwołania do uregulowań u.d.i.p., nierzadko na zasadzie wykazywania podobieństw i odmienności. Pod rządami uprzednio obowiązującego ustawodawstwa¹¹ w doktrynie podkreślano, że zasady uregulowane w u.o.d.p.w.i.s.p. zostały ukształtowane w związku z regulacjami dostępu do wiedzy publicznej. Dlatego nie sposób interpretować reguł udostępniania (przekazywania) informacji w celu ponownego wykorzystywania bez odniesienia się do zawartości u.d.i.p.¹²

⁹ A. Syryt podkreśla, że zasady dostępu do ISP i ponownego jej wykorzystywania muszą być skonkretyzowane treścią aktów podkonstytucyjnych, albowiem regulacje konstytucyjne wyznaczają jedynie minimalny standard ochrony — A. Syryt, *Konstytucyjne uwarunkowania ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, t. 5. *Dostęp i wykorzystywanie*, red. A. Piskorz-Ryń, Warszawa 2015, s. 197.

¹⁰ W prowadzonych rozważaniach zostało wykorzystane nazewnictwo zasad Piotra Sitniewskiego oraz Katarzyny Chałubińskiej-Jentkiewicz, zob. P. Sitniewski, *Ustawa o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego*, Warszawa 2017 s. 5 n. oraz K. Chałubińska-Jentkiewicz, *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego (re-use). Komentarz do ustawy*, Warszawa 2018, s. 24 n.

¹¹ Zob. ustawa z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego (Dz.U. z 2019 r. poz. 1446).

¹² K. Chałubińska-Jentkiewicz, *op. cit.*, s. 127.

KLASYFIKACJA ZASAD UDOSTĘPNIANIA (PRZEKAZYWANIA) ISP W CELU ICH PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA

Interpretacja regulacji kształtujących zasady postępowania o udostępnienie (przekazanie) ISP w celu ich ponownego wykorzystywania prowadzi do wyznaczenia katalogów dwójakiego rodzaju. Pierwszy odwołuje się do podziału na zasady właściwe i pośrednie, drugi z kolei (w zależności od tego, do czego się odnosi) determinuje występowanie zasad o charakterze podmiotowym, przedmiotowym oraz ściśle proceduralnym. Powstałe na skutek podziału poszczególne grupy zasad nie mają rozłącznego charakteru. Zakwalifikowanie określonej reguły do danej grupy nie przekreśla bowiem możliwości doszukiwania się u niej także cech wskazujących na konieczność zaliczenia do zupełnie odrębnego katalogu zasad.

Zasady właściwe umiejscowione zostały w rozdziale drugim u.o.d.p.w.i.s.p. Regulacje tam zawarte zostały jednoznacznie określone „zasadami postępowania”, co wskazuje na ich wyraźną właściwość i funkcjonalność. Podobnie jak inne reguły mają na celu zagwarantowanie prawidłowego toku postępowania i zabezpieczenie prawidłowej realizacji roszczeń podmiotu niewątpliwie słabszego. W tym konkretnym wypadku chodzi o osobę ubiegającą się o ISP i korzystającą z tego rodzaju danych. Dotyczy to zasady równości, zasady odpowiedniości, zasady proporcjonalności i zasady przejrzystości. Zasady postępowania wyszczególnione w u.o.d.p.w.i.s.p. wyróżniają się na tle podobnych wyliczeń normatywnych zastosowaną przez ustawodawcę nomenklaturą, mającą na celu podkreślenie ich ważności. Może to prowadzić do wniosku, że ustawodawca celowo wprowadził rodzaj stopniowania istotności, a tym regulacjom, które zostały wyraźnie określone jako zasady przypisał szczególną rolę. To stanowisko nie może jednak zostać uznane za prawidłowe, bowiem żadne wybiórcze przestrzeganie zasad nie może gwarantować prawidłowości procedury. Tylko komplet reguł może dostarczać wiedzy na temat przedmiotowego postępowania i dopiero ich łączna realizacja zapewnia odpowiedniość toczącego się postępowania i osiągnięcie zamierzonego celu.

Z kolei zasady o charakterze pośrednim wynikają z analizy tych uregulowań u.o.d.p.w.i.s.p., które jako reguły nie zostały wprost nazwane przez ustawodawcę, a mimo to pod względem merytorycznym prezentują pewne wytyczne, których celem jest zagwarantowanie odpowiedniego przebiegu procedury i ochrona interesu podmiotu ubiegającego się o informację (zasada bezpłatności, bezwarunkowego udostępnienia i warunkowości, kontroli instancyjnej i sądowej). Pod względem funkcjonalnym ich ważność jest taka sama jak reguł właściwych, mimo tego, że ustawodawca nie zastosował w ich przypadku szczególnego nazewnictwa, które przynajmniej pozornie tworzyłoby z nich uregulowania o szczególnej doniosłości.

Drugi katalog, odwołujący się między innymi do aspektów podmiotowo-przedmiotowych postępowania, obejmuje zasadę powszechności podmiotowej (zarówno po stronie uprawnionej informacyjnie, jak i zobowiązanej), zasadę

powszechności przedmiotowej, zasadę bezwarunkowego udostępniania i zasadę warunkowości, zasadę zakazu wykluczania innych użytkowników (niewyłączności). Za usytuowaną po „drugiej stronie” (bo nieodnoszącą się do podmiotów postępowania — uprawnionego, zobowiązanego), ani do ISP jako przedmiotu postępowania, ale go dotyczącą (a konkretnie — dotyczącą jego przebiegu) można uznać grupę reguł dotyczących kwestii ściśle proceduralnych, regulujących między innymi czas udostępnienia, przyjęte sposoby udostępnienia i czynności podejmowane w tych ramach. Nie bez znaczenia pozostają również zasady odnoszące się do należności tytułem udostępnienia (przekazania) informacji lub do prawnie dopuszczalnych środków ochrony w sytuacji niezaspokojenia roszczenia informacyjnego jednostki. Przedmiotowy katalog reguł proceduralnych obejmuje: zasadę bezpłatności, zasadę pierwszeństwa trybu bezwnioskowego, szybkości udostępnienia oraz kontroli instancyjnej i kontroli sądowej, zasadę transparentności, zasadę ograniczonej swobody podmiotów w kształtowaniu warunków ponownego wykorzystywania (zasadę proporcjonalności — wyważenia środków), zasadę pierwszeństwa udostępniania informacji jako otwartych danych, zasadę stosowania odpowiednich formatów danych.

ZASADA TRANSPARENTNOŚCI (OBLIGATORYJNOŚCI PUBLIKOWANIA ISTOTNYCH DANYCH W BIP)

Jak wynika z zawartości art. 9 ust. 2 u.o.d.p.w.i.s.p., jeżeli wykonywanie zadań publicznych wymaga ograniczenia korzystania z ISP przez innych użytkowników, podmiot zobowiązany może zawrzeć z użytkownikiem umowę o udzielenie wyłącznego prawa do korzystania z tych informacji. Z tym wyjątkiem od zasady niewyłączności określonej w art. 9 ust. 1 u.o.d.p.w.i.s.p. ściśle wiąże się (niewystępująca na gruncie u.d.i.p.) zasada transparentności (obligatoryjności publikowania istotnych danych w BIP). Jej istota sprowadza się do ustawowego uregulowania powinności informacyjnych obciążających podmioty, o których mowa w art. 3 u.o.d.p.w.i.s.p. Jedną z nich jest zobowiązanie polegające na udostępnianiu na stronie podmiotowej BIP treści zawartej umowy o udzielenie wyłącznego prawa do korzystania z ISP, wraz ze wskazaniem powodów jej zawarcia oraz wyników przeprowadzonej raz do roku oceny zasadności kontraktowania. Zapewnienie transparentności obejmuje również elektroniczną publikację warunków ponownego wykorzystywania, powiadomienie o wysokości opłat za ponowne wykorzystywanie informacji, informacji o środkach prawnych przysługujących w przypadku odmowy wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie oraz o prawie do wniesienia sprzeciwu. Realizacja przedmiotowej transparentności obok publikowania danych w BIP przybiera również postać wnioskową i dotyczy informowania przez podmiot zobowiązany o zastosowanym sposobie obliczania opłaty w zakresie przedłożonego przez zainteresowanego wniosku o ponowne

wykorzystywanie ISP. Ma to jednak miejsce jedynie wówczas, gdy sam podmiot zainteresowany (wnioskodawca) zwróci się z takim żądaniem do podmiotu zobowiązanego informacyjnie.

ZASADA BEZWARUNKOWEGO UDOSTĘPNIENIA INFORMACJI

Omówiona powyżej powinność informacyjna podmiotów zobowiązanych nawiązuje do odstępstwa od reguły ogólnej przewidującej bezwarunkowość udostępniania i przekazywania informacji w celu ich ponownego wykorzystywania. Warto w tym miejscu zauważyć, że zarówno charakter, jak i treść bezwarunkowości określonej w u.o.d.p.w.i.s.p. jest odmienna od reguły bezwarunkowego udostępniania informacji publicznej występującej w u.d.i.p. Zasadę bezwarunkowego udostępniania informacji w celu ponownego wykorzystywania można rozpatrywać na dwa sposoby. Pierwszy obejmuje odwołanie się do zawartości art. 14 u.o.d.p.w.i.s.p. w świetle którego ISP udostępnia się lub przekazuje w celu ich ponownego wykorzystywania bezwarunkowo (tradycyjne rozumienie). Mniej jednoznaczne rozumienie uwidacznia się przy uwzględnieniu ust. 2 w art. 4 u.o.d.p.w.i.s.p. Stosownie do jego zawartości przepisów ustawy nie stosuje się do takich ISP, których udostępnienie lub przekazanie zostało uzależnione od wykazania przez użytkowników interesu prawnego lub faktycznego na podstawie odrębnych przepisów. To nawiązuje do występującej na gruncie u.d.i.p. zasady bezwarunkowego udostępnienia informacji ściśle powiązanej z zasadą powszechności podmiotowej. Ponadto implikuje zasadność twierdzenia, że w obliczu braku wyraźnego określenia przez ustawodawcę, każdemu przysługuje prawo do ponownego wykorzystywania ISP, a od zainteresowanego informacją podobnie jak na gruncie u.d.i.p. (art. 2 ust. 2) nie można żądać wykazania interesu prawnego lub faktycznego, mimo iż sam podmiot uprawniony i zobowiązany mają świadomość, że oczekiwanie informacyjne jest skorelowane z dążeniem do osiągnięcia określonej korzyści i zaspokojenia określonych celów ekonomicznych lub pozaekonomicznych zainteresowanego informacyjnie. Wynika to bowiem z istoty ponownego wykorzystywania ISP. Uwzględniając interpretację art. 2 ust. 2 u.d.i.p. oraz biorąc pod uwagę zawartość art. 39 ust. 3 pkt. 4 u.o.d.p.w.i.s.p. należy wskazać, że kwestię braku zobowiązania jednostki w zakresie wykazywania się interesem prawnym lub faktycznym trzeba rozumieć nieco inaczej niż na gruncie regulacji dostępowych (u.d.i.p.). W myśl art. 39 ust. 3 pkt. 4 u.o.d.p.w.i.s.p. wniosek zainteresowanego o udostępnienie mu informacji w celu ponownego wykorzystywania zawiera między innymi określenie celu ponownego wykorzystywania w tym również wyróżnienie rodzaju działalności, w której ISP będą ponownie wykorzystywane, w szczególności zaś określenie dóbr, produktów i usług. Tego rodzaju uregulowanie może rodzić wątpliwości natury interpretacyjnej. Z jednej bowiem strony ustawodawca przewiduje w art. 4 ust. 2 u.o.d.p.w.i.s.p., że od użytkowników nie żąda się wykazywania przez nich

interesu prawnego lub faktycznego, albowiem wówczas nie miałyby zastosowania do ISP i ich udostępniania regulacje przedmiotowego ustawodawstwa. Z drugiej zaś strony z określenia celowości zainteresowania informacyjnego czyni jeden z fundamentalnych elementów wniosku jednostki. Czym zatem miałyby być legitymowanie się interesem faktycznym, jeśli nie wskazywaniem na to, do czego jest potrzebna informacja, o której udostępnienie ubiega się zainteresowany? Najwięcej wątpliwości tego rodzaju może rodzić się przy uwzględnieniu popularnego pod rządami uprzednio obowiązującego ustawodawstwa założenia o występowaniu częściowej tożsamości zakresowej ISP z informacjami publicznymi¹³. Może tak się dziać, ponieważ w świetle u.d.i.p. od osoby oczekującej informacji publicznej nie wolno żądać, aby wylegitymowała się ona interesem prawnym lub faktycznym (aby wskazywała w jakim celu wnioskowana informacja jest jej potrzebna). Jeśli jednak realizacja procedury miała się opierać na przepisach u.o.d.p.w.i.s.p., i ISP będzie stanowiła jednocześnie informację publiczną, wówczas zainteresowany w myśl art. 39 ust. 3 pkt. 4 u.o.d.p.w.i.s.p., będzie zmuszony określić cel dla którego realizuje swoje roszczenie informacyjne¹⁴.

Tradycyjne rozumienie zasady bezwarunkowości w świetle ust. 2 art. 14 u.o.d.p.w.i.s.p. ulega ograniczeniu. Ustawodawca przewiduje ograniczenie obligatoryjne, sprowadzające się do ustalenia warunków ponownego wykorzystywania przez podmiot zobowiązany informacyjnie ze względu na szczególnie charakter informacji mającej cechy między innymi utworu lub przedmiotu praw autorskich. Podmiot zobowiązany w szczególności określa warunek dotyczący obowiązku poinformowania o nazwisku, imieniu lub pseudonimie twórcy, artysty lub wykonawcy, jeżeli jest on znany. Niezależnie od powyższego, podmiot zobowiązany może również w innych przypadkach określić warunki ponownego wykorzystania informacji (fakultatywne ograniczenie zasady bezwarunkowego udostępnienia). Ustalanie warunków, czy to obligatoryjne, czy fakultatywne jako odstępstwo od zasady bezwarunkowości podlega w świetle art. 15 u.o.d.p.w.i.s.p. ustawowemu limitowaniu z punktu widzenia prawnego regulowania przedmiotu ich określania¹⁵.

Celem zapobieżenia występowaniu jakichkolwiek nadużyć w zachowaniu zobowiązanych, które mogłyby się sprowadzać do dyskryminacyjnego, nierównego traktowania zainteresowanych informacyjnie, informacja o warunkach ponownego wykorzystywania ISP podlega opublikowaniu w BIP lub portalu

¹³ Zob. wyrok WSA w Warszawie z dnia 17 stycznia 2017 r., II SAB/Wa 627/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/6816D56BF1>, (dostęp: 7.02.2022) oraz wyrok WSA w Warszawie z dnia 11 stycznia 2017 r., II SAB/Wa 550/16, <https://orzeczenia.nsa.gov.pl/doc/956B4D9CFA>, (dostęp: 7.02.2022).

¹⁴ Warto w tym miejscu dodatkowo podkreślić, że prawne definiowanie ISP umiejscowione w art. 2 pkt 8 u.o.d.p.w.i.s.p. nie zostało zmodyfikowane na skutek zmiany ustawodawstwa.

¹⁵ Muzea państwowe, samorządowe, biblioteki publiczne, naukowe, pedagogiczne oraz archiwa mogą również determinować inne warunki ponownego wykorzystywania, ograniczające zakres tego proceduru w myśl art. 14 ust. 2 u.o.d.p.w.i.s.p.

danych (reguła transparentności). Ustawodawca odwołując się tym samym do zasady pierwszeństwa trybu bezwioskowego i upubliczniania ISP za pomocą teleinformatycznego publikatora, ustanawia zobowiązanie w zakresie informowania o odgórnym ustaleniu warunków ponownego ich wykorzystywania, które stanowią ofertę skierowaną do zainteresowanego informacyjnie. Brak informacji o warunkach jest równoznaczny z utrzymaniem w mocy zasady bezwarunkowości (oznacza rezygnację z warunków ponownego wykorzystywania). Co jednak ważne zachowanie milczenia (brak stosownej informacji) przesądza jednoznacznie o rezygnacji, ale wyłącznie wówczas gdy narzędziem komunikowania ISP jest BIP lub portal danych. Jeżeli bowiem ISP podlega udostępnieniu w inny sposób, konieczne jest wyraźne określenie nie tylko obowiązujących warunków ponownego wykorzystywania, ale również podanie do publicznej wiadomości informacji o ich niewystępowaniu (art. 11 ust. 4 u.o.d.p.w.i.s.p.)¹⁶.

ZASADA OGRANICZONEJ SWOBODY PODMIOTÓW W KSZTAŁTOWANIU WARUNKÓW PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA (ZASADA WYWAŻENIA ŚRODKÓW — PROPORCJONALNOŚCI)

Przy okazji analizowania zasady bezwarunkowości, a ściślej mówiąc — dopuszczalnego przez ustawodawcę odstępstwa od jej bezwzględного przestrzegania, uwidacznia się szczególnie zasada proceduralna. Chodzi w tym wypadku o zasadę wyważenia środków (proporcjonalności), która poprzez kształtowanie nakazu względem zachowania się zobowiązanych informacyjnie ma służyć i służy podkreśleniu znaczenia zasady bezwarunkowości (jej pierwszeństwa). Czyni to pomimo ustawowego kreowania wyjątków od jej przestrzegania. Jak wynika z art. 16 u.o.d.p.w.i.s.p. określenie warunków ponownego wykorzystywania informacji nie może w sposób nieuzasadniony ograniczać możliwości ponownego wykorzystywania. Same warunki ponownego wykorzystywania muszą z kolei wykazywać się w swej charakterystyce obiektywizmem, proporcjonalnością i niedyskryminacją. Warto w tym miejscu podkreślić, że regulacje u.o.d.p.w.i.s.p. (zarówno ich zawartość, jak i sposób ustanowienia) w szczególności te, które determinują treść zasad i odwołują się do dopuszczalności ustanawiania warunków zostały ukształtowane tak, aby proces ponownego wykorzystywania ISP był możliwy i łatwy w realizacji. Z tego względu uregulowania odwołujące się do warunków (czy możliwości ich ustanawiania) wbrew pozorom służą prawidłowości realizacji procedury, a więc konstruowane są z myślą o zainteresowanych informacyjnie jednostkach.

¹⁶ I w tym wypadku określenie warunków stanowi ofertę dla podmiotu zainteresowanego informacyjnie.

W obrębie uregulowań u.o.d.p.w.i.s.p. tak zwana proporcjonalność działań jako określona reguła postępowania może mieć jeszcze jedno znaczenie. Stwarza to podstawy do przyjęcia stanowiska o dwojakim (a nierzadko trojakim) rozumieniu zasady wyważenia środków w ramach przedmiotowych postępowań. Obok znaczenia omówionego powyżej, a również tego odwołującego się do zachowań podmiotu zobowiązanego informacyjnie, na uwagę zasługuje także uregulowanie zawarte w art. 10 ust. 4 u.o.d.p.w.i.s.p. Stosownie do jego zawartości podmioty zobowiązane nie są zobligowane do tworzenia ISP, do ich przetwarzania wedle sposobu i formy określonej przez wnioskodawcę oraz sporządzania z nich wyciągów, wówczas gdy działania wymagające podjęcia tego rodzaju czynności nie będą proporcjonalne do możliwości jakimi dysponuje dany podmiot zobowiązany i jeżeli faktycznie będą wychodzić poza zakres realizacji tak zwanych prostych czynności.

Zasada proporcjonalności należy do grupy reguł, które w większym stopniu normują kwestie związane z zapewnieniem należytego przebiegu poszczególnych czynności procedury, tak aby można było mówić o prawidłowym realizowaniu procesu i osiągnięciu optymalnych rezultatów. Ponadto o proporcjonalności, czy raczej o konieczności wyważenia środków, można mówić również w kontekście opłat możliwych do poniesienia w związku z udostępnieniem informacji w celu ponownego jej wykorzystywania. Wiąże się to jednak z bardzo szerokim interpretowaniem zasady proporcjonalności nakierowanej na miarkowanie kosztów związanych z przygotowaniem i przekazaniem informacji wedle poniesionych nakładów pracy oraz użytych do tego środków przez podmiot zobowiązany informacyjnie. W myśl art. 18 ust. 2 u.o.d.p.w.i.s.p. przy ustaleniu opłaty bierze się pod uwagę koszty przygotowania lub przekazania ISP w określony sposób i w określonej formie, a także inne czynniki, które będą brane pod uwagę przy rozpatrywaniu nietypowych wniosków, które to mogą mieć wpływ w szczególności na koszt lub na czas przygotowania, bądź też na proces przekazania informacji. Całkowita wysokość kosztów nie może jednak przekroczyć faktycznej sumy należności poniesionych w związku z przygotowaniem, bądź też z przekazaniem informacji w określony sposób, jak również przy użyciu określonej formy (art. 18 ust. 4. u.o.d.p.w.i.s.p.) O szczególnym miarkowaniu można mówić również w zakresie udostępniania lub przekazywania ISP przez muzea państwowe, samorządowe wówczas gdy celowość ponownego wykorzystywania posiada inny niż niekomercyjny charakter (nie badawczy, nie naukowy, nie edukacyjny).

ZASADA PIERWSZEŃSTWA UDOSTĘPNIANIA I PRZEKAZYWANIA ISP JAKO OTWARTYCH DANYCH ORAZ ZASADA ODPOWIEDNIOŚCI (ZASADA STOSOWANIA ODPOWIEDNICH FORMATÓW DANYCH)

Wejście w życie uregulowań u.o.d.p.w.i.s.p. wprowadziło niewystępującą dotychczas zasadę pierwszeństwa udostępniania (przekazywania) ISP jako otwar-

tych danych. Pojęcie to zostało przez ustawodawcę zdeterminowane na gruncie art. 2 pkt. 11 u.o.d.p.w.i.s.p. i, co istotne, nie tylko charakteryzuje informacje określone tym mianem, ale również wyznacza regułę ogólną procesu ich udostępniania (przekazywania). Ustawodawca dokonuje tego w całkowitym uniezależnieniu od szeregu innych zasad rozmieszczonych w treści u.o.d.p.w.i.s.p., choć w nawiązaniu do ich istnienia i zawartości merytorycznej. W myśl omawianej regulacji otwarte dane to ISP, które są udostępniane (przekazywane) w postaci elektronicznej, bezwarunkowo lub z uwzględnieniem warunków, takie które są kompletne i aktualne, w wersji źródłowej, w otwartym i niezastrzeżonym formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego, które są przeznaczone do bezpłatnego, ponownego wykorzystywania na tych samych zasadach dla każdego użytkownika, bez konieczności potwierdzania jego tożsamości. Choć pozornie występowanie tego rodzaju zasady budzi skojarzenia o występowaniu podstawowej powinności po stronie podmiotów zobowiązanych, warto zauważyć, że w omawianym przypadku obligatoryjność postępowania nie ma charakteru bezwzględnej. Ustawodawca bowiem wyraźnie podkreśla, że udostępnianie (przekazywanie) ISP jako otwartych danych w celu ponownego ich wykorzystywania (postulowane z uwagi na szereg korzyści z tym związanych)¹⁷ ma występować w pierwszej kolejności, ale jedynie wówczas jeżeli jest to możliwe do osiągnięcia z punktu widzenia podmiotu zobowiązanego.

Obok zasady proporcjonalności istotne znaczenie ma również reguła odpowiedniości (zasada stosowania odpowiednich formatów danych) określona treścią art. 10 ust. 2 u.o.d.p.w.i.s.p. Na podmiotach zobowiązanych, które udostępniają lub przekazują ISP w celu ponownego jej wykorzystywania za pomocą systemów teleinformatycznych, spoczywa powinność w zakresie stosowania formatów danych oraz protokołów komunikacyjnych i szyfrujących, a jeżeli to możliwe, także do udostępniania lub przekazywania informacji w formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego wraz metadanymi. Zawartość przedstawionej regulacji, w szczególności użyte w jej treści określenia w sposób bezsprzeczny nawiązują do uregulowań ustawy z dnia 17 lutego 2005 roku o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne¹⁸. Treścią niniejszych jest zapewnienie należytego (elektronicznego) komunikowania się, w tym między innymi udostępniania danych i dokumentów przy pomocy systemów teleinformatycznych pomiędzy podmiotami, w tym pomiędzy podmiotami zobowiązanymi i zainteresowanymi informacyjnie, tak aby przekazywany zasób publiczny nie wymagał konieczności podejmowania ponadstandardowych czynności i aby nie musiał wiązać się z koniecznością ponoszenia nadmiernych kosztów. Nie bez znaczenia pozostaje również zagwarantowanie, by wiedza przekazywana oraz udostępniana była prosta

¹⁷ Na temat tego rodzaju korzyści zob. T. Kulisiewicz, *Redukcja pozaprawnych barier ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, t. 5. *Dostęp i wykorzystywanie*, red. A. Piskorz-Ryń Warszawa 2015, s. 208.

¹⁸ Dz.U. z 2021 r. poz. 2070.

w odbiorze (łatwa w uzyskaniu przez zainteresowanego, oraz aby była czytelna na tyle, aby zainteresowany mógł z niej zrobić użytek zgodnie z jego preferencjami)¹⁹. To jednak nie przeczy stanowisku, w świetle którego to podmiot zobowiązany informacyjnie ostatecznie rozstrzyga w granicach ustawowych nakazów i powinności o obowiązujących oraz stosowanych regułach (technicznych oraz organizatorskich) udostępnienia i przekazania informacji w celu ponownego jej wykorzystywania²⁰.

ZASADA BEZPŁATNOŚCI

Szczególną zasadą o znaczeniu proceduralnym jest reguła bezpłatności, o której mowa w art. 17 u.o.d.p.w.i.s.p. Zawartość przywołanej regulacji wykazuje bliskie podobieństwo do uregulowań u.d.i.p. w świetle to których udostępnianie informacji również ma nieodpłatny charakter. Główna różnica między nimi polega na zdecydowanie szerszym (w ramach u.o.d.p.w.i.s.p.) zakresie wyjątków, jakie zostały przez ustawodawcę przewidziane w związku z założeniem, że brak obligatoryjności opłacania należności tytułem wykazania zainteresowania informacyjnego nie jest równoznaczny z brakiem wystąpienia kosztów po stronie podmiotu zobowiązanego. Chodzi w tym wypadku o koszty wynikające chociażby z samego procesu przygotowania²¹ i przekazania informacji oczekiwanej. Ogół wyjątków sprowadzających się do możliwości naliczenia opłaty w związku z przedłożonym wnioskiem, bądź też z samodzielnym korzystaniem z informacji w trybie bezwioskowym, sprowadza się do sytuacji określonych w art. 18 ust. 1, w art. 19 ust. 1 oraz w art. 20 u.o.d.p.w.i.s.p. Ich zakres jest zdecydowanie szerszy w porównaniu do odstępstw od reguły bezpłatności zaprezentowanych w u.d.i.p. Posłużenie się w prowadzonych rozważaniach określeniem, z którego wynika możliwość (a nie obligatoryjność) nałożenia opłaty, jest pośrednio implikacją nieodpłatności procedury udostępnienia. Pomimo zaistnienia kosztów i ustawowo gwarantowanych możliwości ich dochodzenia, sposób uregulowania pozostawia zobowiązanym swobodę decyzyjną, czy tego rodzaju opłaty będą faktycznie egzekwowane. Jednak w żadnym razie (podobnie jak na gruncie u.d.i.p.) nie ma mowy o uzależnieniu realizacji roszczenia w trybie wnoskowym od uprzedniego uiszczenia opłaty, nawet wówczas gdy analiza treści wniosku z góry potwierdza pojawienie się kosztów w sytuacji jego zrealizowania. Każda opłata związana z ponownym wykorzystaniem w związku z zasadą bezpłatności musi mieć następczy, a nie uprzedni

¹⁹ Zob. M. Maciejewski, [w:] E. Badura *et al.*, *Ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego*, Warszawa 2016, s. 112, A. Piskorz-Ryń, *Ustawa o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego. Komentarz*, Wrocław 2017, s. 223, P. Sitniewski, *Ustawa...*, s. 190.

²⁰ Zob. K. Chałubińska-Jentkiewicz, *op. cit.*, s. 270.

²¹ Czego nie przewiduje ustawodawca na gruncie u.d.i.p. i w tym również uwidacznia się istotna odmienność uregulowań, zob. P. Sitniewski, *Ustawa...*, s. 233.

charakter. Konfrontując u.d.i.p. oraz u.o.d.p.w.i.s.p. można również zwrócić uwagę na tożsamość uregulowań, a ściślej mówiąc na tożsamość istniejącego braku w przedmiocie ustalenia wysokości opłat, za wyjątkiem udostępniania informacji przez muzea państwowe oraz samorządowe. Ustawodawca nie wykorzystał w tym wypadku rozwiązań stosowanych w procesach udostępniania informacji o środowisku²², w ramach to których wysokość opłat jest regulowana aktem wykonawczym, usuwając tym samym wątpliwości co do dopuszczalności ich miarkowania oraz niejednorodności wymierzania przez rozmaite podmioty zobowiązane. Zastosowanym przez ustawodawcę sposobem (mającym w pewnym sensie usuwać niedogodności i nieprawidłowości w kształtowaniu wysokości opłat) jest sformułowanie wytycznych w art. 18 ust. 2, ust. 3 i ust. 4 u.o.d.p.w.i.s.p. Ich zadaniem jest określenie tego, co jest brane pod uwagę przy kształtowaniu wysokości opłat. Ze względu na treść, a przede wszystkim z uwagi na celowość ich ustanowienia, można pokusić się o twierdzenie, że wypełniają one przesłanki reguły proporcjonalności *sensu largo* (wyważenia środków) przez podmiot zobowiązany informacyjnie.

ZASADA NIEZWŁOCZNOŚCI (SZYBKOŚCI) UDOSTĘPNIENIA, KONTROLI INSTANCYJNEJ ORAZ KONTROLI SĄDOWEJ

Mimo, że na gruncie u.o.d.p.w.i.s.p. reguła bezpłatności zawiera wyjątek w przypadku opłat specjalnych naliczanych przy korzystaniu z informacji przez zainteresowanych w sposób samodzielny, w zdecydowanym jednak stopniu odnosi się do trybu wnioskowego, tak jak to ma miejsce w treści uregulowań u.d.i.p. To przybliży ją do innych reguł proceduralnych mających zastosowanie wówczas, gdy dochodzi do wykazania zainteresowania wyłącznie w trybie wnioskowym. Chodzi w tym wypadku o zasadę niezwłoczności (szybkiego udostępniania informacji publicznej), zasadę kontroli instancyjnej oraz sądowej kontroli prawidłowości udostępnienia informacji publicznej. W myśl art. 40 ust. 1 u.o.d.p.w.i.s.p. rozpatrzenie wniosku następuje niezwłocznie, nie później jednak niż w terminie czternastu dni od dnia otrzymania wniosku. Ustawodawca ustanawia w tym wypadku termin podstawowy szczególnego rodzaju. Co do zasady udostępnienie informacji następuje bowiem niezwłocznie (tak szybko, jak to możliwe)²³. Bliższe (i bardziej konkretne) uszczegółowienie terminu podstawowego nie jest możliwe poza określeniem przez ustawodawcę jego końcowej (górnjej) granicy. Dzięki temu wiadomo, że oczekiwanie zainteresowanego informacyjnie (co do zasady)

²² Zob. ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. z 2021 r. poz. 2373 ze zm.) oraz Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2010 r. w sprawie opłat za udostępnianie informacji o środowisku (Dz.U. z 2010 r. Nr 215, poz. 1415).

²³ P. Sitniewski, *Dostęp do informacji publicznej. Pytania i odpowiedzi. Wzory pism*, Warszawa 2016, s. 90–92.

nie powinno trwać dłużej niż czternaście dni. Odwołując się do zawartości niniejszego uregulowania oraz sięgając do wcześniejszych regulacji u.o.d.p.w.i.s.p., warto zauważyć i podkreślić że ustawodawca w zakresie ustalania terminowości procesu udostępniania nie powielił zabiegu posługiwania się rozbieżnymi terminami, tak jak to ma miejsce w u.d.i.p. W zamierzeniu ustawodawcy mają one wyznaczać ten sam czas udostępnienia, choć ich interpretacja nie daje jednakowych rezultatów. Chodzi w tym wypadku o określenia „niezwłocznie” i „bez zbędnej zwłoki”, które na pozór są tożsame, ale faktycznie wyznaczają nieco odmienne ramy czasowe²⁴. Podobnie jednak jak w treści u.d.i.p. regulacje u.o.d.p.w.i.s.p., uwidaczniają dopuszczalność odstępstwa przez podmiot zobowiązany od terminu zasadniczego. Jeżeli bowiem wniosek nie może zostać rozpatrzony przy zachowaniu końcowej granicy niezwłoczności (czternastu dni), podmiot zobowiązany zawiadamia zainteresowanego o przyczynach opóźnienia, wskazując na nowy termin oraz przytaczając przyczyny zwłoki. Nie może on jednak przekroczyć dwóch miesięcy od momentu wnioskowania przez zainteresowanego po raz pierwszy (od dnia złożenia, a nie otrzymania wniosku). W zakresie występowania terminu podstawowego i związanego z opóźnieniem uwidacznia się zatem zastosowanie przez ustawodawcę (przynajmniej w brzmieniu literalnym) odmiennego momentu, od którego liczony jest termin na dostarczenie informacji. W przypadku terminu podstawowego jest to moment otrzymania wniosku przez zobowiązanego, a w zakresie terminu dodatkowego czas złożenia wniosku przez zainteresowanego²⁵.

Nie każde zachowanie podmiotu zobowiązanego na zainicjonowane zainteresowanie informacyjne jest zgodne z oczekiwaniem wnioskodawcy. Z tego względu na decyzję o odmowie wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie ISP, a także na decyzję określającą warunki ponownego wykorzystywania informacji — pomimo braku wyraźnego określenia przez ustawodawcę — przysługuje odwołanie (zasada kontroli instancyjnej), a następnie skarga do właściwego miejscowo sądu administracyjnego (zasada sądowej kontroli). Prawo do wniesienia skargi przysługuje również w sytuacji stwierdzenia bezczynności podmiotu zobowiązanego informacyjnie. Postępowania administracyjne i sądownoadministracyjne związane z wniesionymi środkami odwoławczymi przebiegają wedle reguł ogólnych określonych treścią k.p.a. oraz ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 roku — Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi²⁶ z uwzględnieniem tych odmienności, które wynikają z zawartości u.o.d.p.w.i.s.p. Chodzi w tym wypadku między innymi o zawartość art. 43 ust. 1 u.o.d.p.w.i.s.p., wedle którego organem odwoławczym od decyzji o odmowie wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie ISP oraz od decyzji o warunkach ponownego wykorzystywania lub o wysokości opłat za ponowne wykorzystywanie jest minister właściwy do

²⁴ Zob. szerzej: *Ibidem*.

²⁵ Zob. szerzej: P. Sitniewski, *Ustawa...*, s. 274.

²⁶ Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.

spraw informatyzacji. Nie bez znaczenia pozostaje również ust. 3 przywołanej powyżej regulacji wyznaczający szczególne terminy w zakresie przekazywania akt i odpowiedzi na skargę administracyjną oraz dopuszczalny czas jej rozpatrzenia. Wynoszą one odpowiednio piętnaście (od dnia otrzymania skargi) i trzydzieści dni (od otrzymania akt sprawy wraz z odpowiedzią na skargę).

ZAKOŃCZENIE

Krzysztof Siewicz wskazuje, że przepisy regulujące zasady postępowania dotyczących ponownego wykorzystywania ISP są elementem systemu, w skład którego wchodzi również obywatele, przedsiębiorcy, organizacje pozarządowe oraz konkretnie wykorzystywane rozwiązania i działania przez te podmioty stosowane²⁷. To one stanowią trzon postępowania, one nim rządzą i porządkują je — z różnym skutkiem. Konfrontacja tego rodzaju zasad z regułami występującymi na gruncie u.d.i.p. wyraźnie uwidacznia ich zwiększoną liczebność, a zatem przesądza o istnieniu nowych wzorców postępowania nieznanymi uprzednio pod rządami regulacji dostępowych. Dotyczy to w szczególności reguł proceduralnych mających wyjątkowo „techniczny” charakter. Większość z nich wykazuje jednak podobieństwo. Można je podzielić na reguły, które upodabniają się pod względem zastosowanej przez ustawodawcę nomenklatury, jak i na zasady, których sposób uregulowania i treść jest podobna, ale nieidentyczna. Niewątpliwie jest to podyktowane doświadczeniami związanymi z obowiązywaniem uregulowań u.d.i.p., których nieostrość wyrazu w wielu przypadkach mogła rodzić (i wciąż rodzi) problemy natury interpretacyjnej. Tym samym w wielu sytuacjach brak tożsamości sprowadza się do bliższego, bardziej szczegółowego normowania pewnych materii (na przykład w ramach zasady bezpłatności), bądź też opiera się na nadaniu pewnym regulacjom odmiennej zawartości merytorycznej (zasada bezwarunkowości). Ponadto nie należy zapominać, że prawo do ponownego wykorzystywania informacji jest prawem występującym obok — nie zamiast — prawa dostępu do informacji, a zatem i materia składająca się na jego istotę, w tym i zasady jego realizacji, nie mogą być identyczne. Musi ono mieć cechy, które to prawo w szczególny sposób wyróżniają.

---

²⁷ K. Siewicz, *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego w wybranych państwach członkowskich*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, t. 5, s. 148.

PROCEDURAL RULES FOR SHARING (TRANSFERRING) INFORMATION FOR RE-USE

Summary

The procedure for making public sector information available for re-use, despite its reference to access regulations and reliance on u.d.i.p. regulations, is governed by its own rules. Most of them have been identified by the legislator and defined as best practices. A significant part of these rules is similar to the access rules (rules from the u.d.i.p. regulations). However, it is not infrequently apparent, as it boils down to the legislator's use of an identical nomenclature — naming. The very way of regulation, the substantive content, and in particular their interpretation gives different results than the analysis of the u.d.i.p. regulations, determining the rules of conduct. This study is devoted to the classification and discussion of the procedural rules of proceeding in the case of making information available for re-use.

Keywords: principles, re-use, sharing, public sector information

BIBLIOGRAFIA

- Badura E., Błachucki M., Konarski X., Maciejewski M., Niestrój H., Piskorz-Ryń A., Sakowska-Baryła M., Sibiga G., Ślaska K., *Ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego*, Warszawa 2016.
- Chałubińska-Jentkiewicz K., *Ponowne wykorzystanie informacji sektora publicznego (re-use). Komentarz do ustawy*, Warszawa 2018.
- Jaśkowska M., *Postępowanie w sprawie dostępu do informacji publicznej na wniosek jako rodzaj procedury hybrydowej*, [w:] *Prawo administracyjne wobec współczesnych wyzwań. Księga jubileuszowa dedykowana profesorowi Markowi Wierzbowskiemu*, red. J. Jagielski, D. Kijowski, M. Grzywacz, Warszawa 2018.
- Kulisiewicz T., *Redukcja pozaprawnych barier ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, t. 5. *Dostęp i wykorzystywanie*, red. A. Piskorz-Ryń Warszawa 2015.
- Murzynowski A., *Istota i zasady procesu karnego*, Warszawa 1994.
- Piskorz-Ryń A., *Hybrydowy charakter prawa do ponownego wykorzystywania — wybrane zagadnienia*, „Samorząd Terytorialny”, 2017, nr 1–2.
- Piskorz-Ryń A., *Ustawa o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego. Komentarz*, Wrocław 2017.
- Postępowanie cywilne*, red. E. Marszałkowska-Krześ, Warszawa 2013.
- Sibiga G., *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego 2017. Akty prawne i ich omówienie*, Wrocław 2017.
- Siewicz K., *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego w wybranych państwach członkowskich*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, t. 5. *Dostęp i wykorzystywanie*, red. A. Piskorz-Ryń, Warszawa 2015.
- Sitniewski P., *Dostęp do informacji publicznej. Pytania i odpowiedzi. Wzory pism*, Warszawa 2016.
- Sitniewski P., *Ustawa o ponownym wykorzystaniu informacji sektora publicznego. Komentarz*, Warszawa 2017.
- Syryt A., *Konstytucyjne uwarunkowania ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego*, [w:] *Jawność i jej ograniczenia*, t. 5. *Dostęp i wykorzystywanie*, red. A. Piskorz-Ryń, Warszawa 2015.